

Til Fredrikstad kommune

v/Solveig Kolberg

Innspill til «Handlingsplan Hunnebunn 2023-2033» deres ref. 2017/174 19- 147 – 266498/2022 - SOLKOL

Følgende foreninger har medvirket til innspillene som fremkommer av denne tilbakemeldingen på kommunens «Handlingsplan Hunnebunn 2023 – 2033»

- Skjærviken velforening.
- Kjølshunn velforening.
- Skjærviken båtforening.
- Brandstorpåsen hyttevelforening.
- Skjærviken LSU.

Skjærviken LSU – Skjærviken velforening – Kjølshunn velforening leverer et samlet innspill til handlingsplanen:

Innledning.

Det er nå ca. 45 år siden Talbergsundet ble mudret i 1977/78, det har også tidligere vært gjennomført mudring av dette sundet i 1901 og 1954. De siste årene har det vært økende problemer med forurensning, avsetning av bunnslam, redusert tilførsel av saltvann og stor tilførsel av næringsalter som har ført til en sesongbasert oppblomstring av alger og luktproblemer i Hunnebunnen. Det har også vært flere tilfeller av utslipp av gasser fra bunnen av pollen som har ført til dårlig lukt, og noen ganger fiskedød. Det siste kjente tilfellet var i november 2016, hvor det også ble observert masse død sjørørret i området fra Hunnebunnen til utkanten av Talbergsundet ved Holmsbryggene. På grunn av liten utskifting av vannet i Hunnebunnen med tidevannet, er det kun de øverste ca. 3 m som har noenlunde friskt vann i gode perioder med lite nedbør. Ved sterk nedbør blir Hunnebunnen tilført ferskvann som inneholder slam fra de to bekkene som løper ut i pollen. Det observeres at det nå kommer mest slam fra Brandstorbekken, mens det de siste årene har vært iverksatt mange tiltak som har begrenset utslippene fra Hunnbekken.

I flere år har det vært tiltagende sterk algevekst i overflatevannet og langs strendene i sommersesongen. Dette medfører en illeluktende stank i hele området rundt Hunnebunnen, noe gir alvorlige konsekvenser for livskvaliteten til både fastboende og hyttefolk. Ifølge meteorologer blir det sannsynligvis mange flere varme somre i tiden som kommer, og det gjør det svært viktig at ansvarlige myndigheter fortsetter å prioritere nødvendige tiltak i årene fremover.

J 2 - Mudring av Talbergsundet:

Vannstrømmen gjennom det smale og grunne Talbergsundet er en svært viktig faktor for vannforholdene i Hunnebunnen, noe som også bemerkes fra Skjærviken båtforening og Brandstorpåsen hyttevelforening. Opphopingen av sedimenterte masser ved innløpet til Hunnebunnen, har nå ført til at strømvannet kommer inn og treffer høyt oppe i vannlaget. Dette er en av faktorene for at vannet i den dypeste delen av Hunnebunnen blir oksygenfattig, dette gir gode forhold for algevekst. Når vannmassen blir anoksisk (helt

oksygenfritt), begynner tilgjengelig oksygen i diverse kjemiske forbindelser å brukes opp. Nitrat (NO₂) og går f.eks. over til ammonium (NH₄). Andre forbindelser reduseres også. I denne prosessen frigjøres nitrogen og fosfor fra sedimentene. Dette kalles for intern gjødsling, og kan være en like stor kilde til næring for algevekst, som annen tilførsel av gjødsel. Da sundet ble mudret til 2 meter på lavvann i 1977/78, gikk det ikke lang tid før positive endringer av vannkvaliteten ble observert av innbyggerne og brukerne av området. Dette var spesielt merkbart i området på vestsiden mot Skjeberg, hvor Borge kommune den gangen slapp ut store mengder tyntflytende kloakk fra et gammelt mekanisk kloakkrensaneanlegg.

Vi (Skjærviken LSU og begge velforeningene i området) ønsker på det sterkeste å anbefale at mudring av Talbergsundet prioriteres i den videre handlingsplanen. I COWI's rapport av 2021, ble det vist til at mudring av Tosekilen vil kunne forbedre tilstand i Hunnebunn med en klasse, fra dårlig til moderat. Et rimelig alternativ er å mudre den innerste delen på ca. 300 meter av Talbergsundet, og fjerne den terskelen som har bygd seg opp siden det sist ble mudret i 1977. Dette kan gi en bedre vannføring, som igjen kan medvirke til bedre vannkvalitet i Hunnebunnen. Hvis muddermassene må lagres på land, er det kort vei til Borge deponi hvor disse kan deponeres på en forsvarlig måte.

Når det gjelder argumentet angående behov for vedlikehold og gjentakelse i fremtiden for å holde kanalen åpen hvis det mudres, viser vi til at det nå er gått 45 år siden forrige mudring i 1977. Hvis det er et ønske om å forlenge intervallene for vedlikeholdsmudring, er et alternativ å forsterke den innerste delen med spuntvegger. Samtidig er det vel ganske sannsynlig at bløtbunnsområdet både i Talbergsundet og Hunnebunnen blir ødelagt hvis sundet gror igjen.

Hunnbekken er forbedret med 2 tilstandsklasser:

Vi ser nå at tiltakene med sanering av ledningsnett for å forhindre at mye overvann kommer inn i pumpeanlegget ved Hunnbakken, har vært vellykket. Sammen med tiltak fra landbruket, og pålegg til private husstander om rensing av kloakk, har disse sannsynligvis vært vellykket. Det har hittil i år ikke vært registrert forurensing ved Vispen badestrand, noe som er svært positivt.

Utfordringer med tilstanden i Brandstorpbecken/Langvikbecken – Sarpsborg kommune:

Eystein Grimstad som har hytte ved utløpet til Brandstorpbecken/Langvikbecken observert at store mengder slam ble ført ut i Hunnebunnen i perioder med regn. Han tok derfor vannprøver fra Brandstorpbecken 20. juli 2020, etter at det hadde regnet mye. Da han oppsøkte ALS laboratoriet med en prøve til analyse, fikk han beskjed om at prøven måtte være fersk dersom det skulle tas bakteriell test. Han tok da en ny prøve den 21. juli, dvs. 38 timer etter det kraftige regnværet. Fargen på vannet var da mindre intens, enn da han tok den første prøven kort tid etter regnværet.

Resultatet av testene utført av ALS-laboratoriet viste et svært høyt innhold (6100 CFU/100 ml) av termotolerante koliforme bakterier (TKB). Øvre grense for badevann er 100 CFU/100 ml. Prøven viste at bakteriemengden i Langvikbecken var 61 ganger høyere enn øvre grense for badevann! Badevann mellom 100 og 1000 regnes som mindre egnet til bading. Bading i vann med over 1000 frarådes på det sterkeste.

Vi ber i henhold til overnevnte om at Fredrikstad kommune, anmoder Sarpsborg kommune om å iverksette tiltak for å avdekke årsaken til disse utslippene som er kraftig forurensende.

Deler av denne bekken er lagt i betongrør på 1960 tallet, og det bør gjennomføres kamerainspeksjon av rørene. Dette er viktig for å kartlegge tilstand, og om det kan være tilførselsledninger fra gårdsbruk til rørene. Undersøkelser gjort av kommunen har vist at bakterier i Hunnebunnen stammer fra husdyrhold. Det kan i den anledning nevnes at også Gangestadbekken er ført inn i Brandstorpbecken/Langvikbekken.

Identifisere og utbedre feil på kommunalt og privat ledningsnett:

Vi ser at prosjektet med å identifisere og utbedre feil på kommunalt og privat ledningsnett er «løpende» og at det er beregnet at minst 3400 m spillvannsledninger i nedbørsfeltet bør fornyes eller rehabiliteres. I og med at kostnaden er estimert til over 50 millioner, er det ikke ventet at tiltaket kan utføres i sin helhet i perioden grunnet kommuneøkonomien. Vi ber om at dette arbeidet prioriteres, og at staten involveres så godt det lar seg gjøre med tanke på å være med på å finansiere dette viktige arbeidet. Det bør uansett settes et konkret mål på hvor mye av ledningsnettet som det er mulig å fornye pr. år i planperioden.

Det settes av kr. 100 000 hvert år til Vispen sjøenter for å fjerne alger ved Vispen badeplass.

Vi setter stor pris på at kommunen ønsker å støtte arbeidet med å holde Vispenstrendene rene i sommersesongen. De siste to sesongene (2021 og 2022) har mange ungdommer hatt sommerjobb på Vispen. Som en del av sommerjobben har de daglig ryddet trendene for store mengder alger, samt avføring fra fugler som svaner og gjess som overnatter på disse trendene. Innsatsen har ført til at trendene de to siste årene har vært rene, luktfrie og innbydende. Vi observerer også at ryddingen har ført til at ålegresset nå er tilbake på bunnen ved Vispenbryggen. Dette er positivt da det ikke har vært ålegress i dette området på mange år. I tillegg har arbeidet med å rydde trendene gjort at svært mange nå bruker Vispen til positive sommeraktiviteter.

Samarbeidsmøter med LSU – 2 møter i året:

Vi setter pris på at det formaliseres en gjennomføring av 2 møter mellom LSU og kommunen pr. år. Vi tar sikte på at vi tar et møte i april, og et i oktober.

For Skjærviken LSU og Skjærviken og Kjølshunn velforeninger

Knut-Andrè Haugen

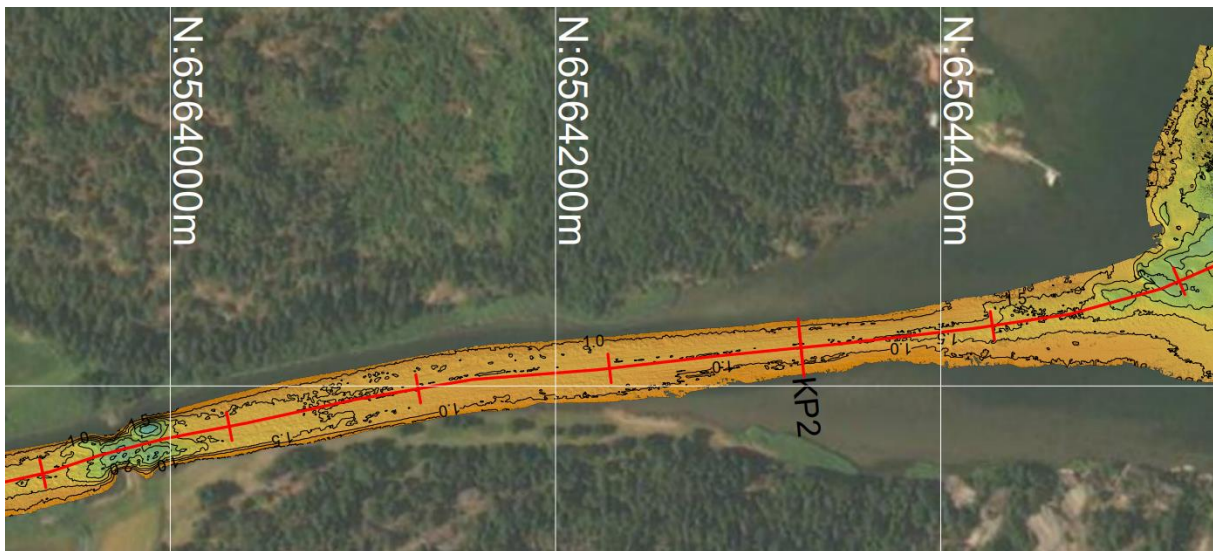
Tlf. 915 19 471

Mail: knut-anh@online.no

Innspill fra Skjærviken båtforening:

Det er i høringsdokumentene i hovedsak trukket opp tiltak som skal påvirke miljøet og vannkvaliteten og disse forholdene skal vi ikke gå inn på i denne uttalelsen. Her er det utført ulike vurderinger knyttet til hva ulike tiltak kan ha for vannutskiftingen, vannkvalitet, biologi og algeveksten i Hunnebben. Vi som bor i Skjærviken er åpenbart veldig interessert i alle disse forholdene og støtter de tiltakene som kan bedre vannmiljøet i pollen. Men vi ønsker å sette søkelys på andre forhold som berøres av vannkvaliteten og dybden i Talbergsundet.

Som formann i Skjærviken båtforening representerer jeg en stor gruppe mennesker (trolig mer enn 400) som dels bor i Skjærviken eller nærområdet. Vi knytter vår opplevde kvalitet av det å bo i dette området til bruk av sjøen og den muligheten sundet gir oss til å ha et aktivt båtliv med Hunnebben som utgangspunkt. I tillegg til den positive effekten som mudring antas å kunne ha på vannkvaliteten (ref. rapport fra COWI 2021) så vil en ytterligere reduksjon av dybden gjøre båtlivet nærmest umulig. På lavvann er nå dybden på under 1 m i et område på ca 3-400 m i den innerste delen av sundet (ref målinger utført av Styvehavn i 2021)

I en marginalbetraktning (med en liten reduksjon av dybden) er vi nær en situasjon som gjør at mange ikke lenger kan kjøre gjennom sundet uten å påføre bunnen skade (virvle opp bunnsedimenter) og risikere skade på propeller og båt. Begge deler skjer allerede i relativt stor grad. De fleste fritidsbåter (ikke seilbåter) stikker 90-110 cm når man måler ned til underkant av propellen. Det betyr at vi allerede er på grensen for hva som er forsvarlig fra en båtførers side og at man samtidig virvler opp mye mudder ved kjøring. Det gjelder også ved kjøring i lav fart, noe de aller fleste praktiserer av sikkerhets- og miljømessige grunner. Her må man huske at det er grunnere enn middelvannstand 50% av tiden (normalt) og at man må kunne komme tilbake til havna også på fjære sjø.

Disse vurderingene vil vi tro vi deler med alle andre båtøiere som har båt plass her inne. Jeg antar det er snakk om rundt 200 båter (det er ca 100 i vår havn).

Det er derfor mange mennesker i kommunen og særlig i Skjærviken som opplever at bruken av pollen til båtliv er på marginen for hva som er forsvarlig. Slik vi ser det ville det være bra med mudring i store deler av sundet, men det er særlig kritisk i den indre delen som er vist på utklippet over. Dette er en del av sundet som ikke har ålegress, men kun er begrodd med et nesten kontinuerlig teppe av skjell. Ålegresset gror stort sett i den ytre delen av sundet hvor det er noe

dypere (1,5 – 3,0 m). At skjellene er relativt hardføre vises ved at det er en stor bestand til tross for at de jevnlig blir virvlet opp og man kan se lange spor på bunnen etter båter som har kjørt med propellene nede i dette laget på fjære sjø. Vi vil derfor tro at en mudring i denne delen er mindre skadelig for det marine livet (særlig ålegresset) enn en full mudring i hele sundet. Det er også rimelig å anta at mudring i denne delen vil ha størst effekt på gjennomstrømningen siden det effektive tverrsnittet er under det halve av hva det er lenger ut. Det skyldes kombinasjonen av at det er grunnest i denne delen, men også at den dypeste delen i dette området er smalere enn lenger ut (særlig mellom KP 1.9 og KP 2.0 – ref kart fra Styvehavn).

Vår kommentar til høringsdokumentene og vår henstilling til kommunen er altså at man i tillegg til de miljømessige sidene ved ulike tiltak også tar hensyn til bomiljø og trivsel for alle vi som er glade i stedet og som setter pris på å bruke Hunnebunnen som utgangspunkt for rekreasjon og båtliv. Uten denne muligheten tror vi det er mange som vil oppleve stedets attraktivitet som vesentlig redusert.

Med vennlig hilsen / Best regards

Henning Johansen

Formann - Skjærviken båtforening

Direkte: (+47) 40 40 14 18

Email: hjoh@cowi.no

www.cowi.no / www.cowi.com

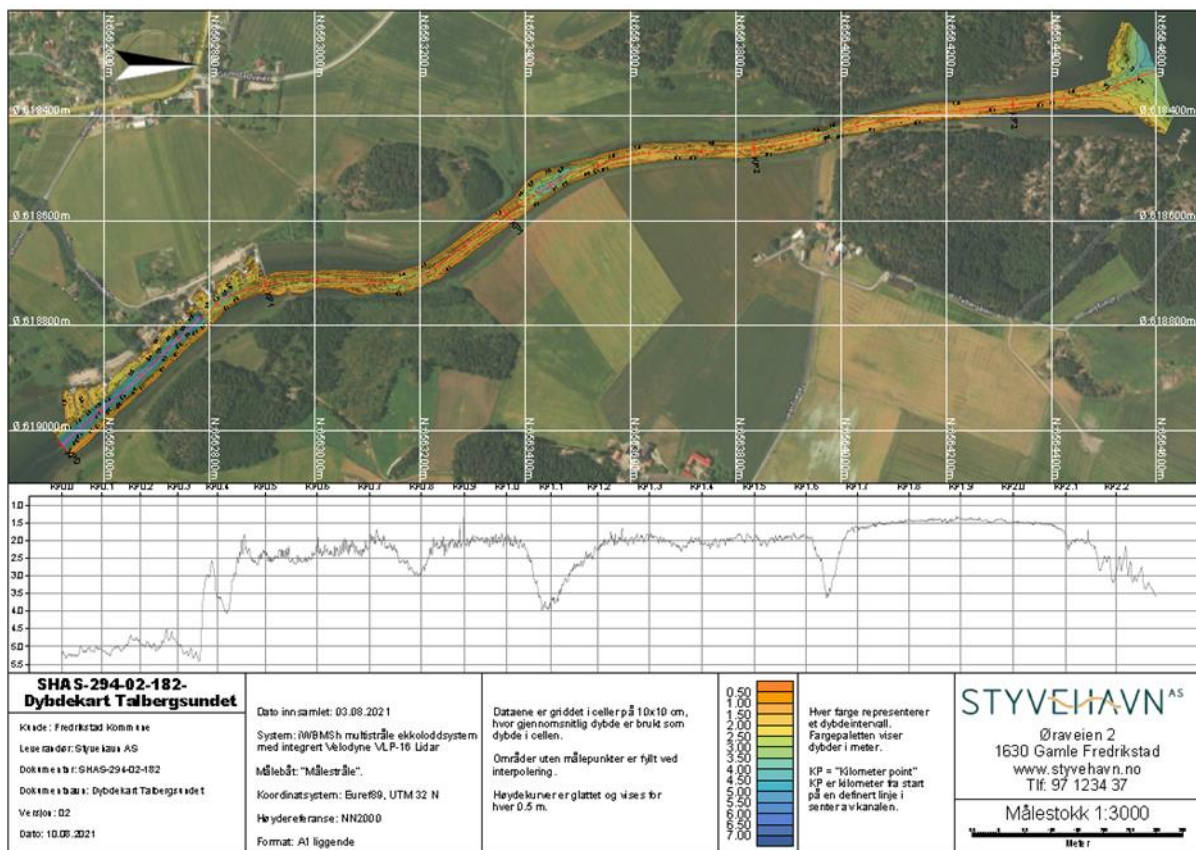
Innspill fra Brandstorpåsen hyttefelt, ved Eystein Grimstad.

Det er prisverdig at Fredrikstad Kommune er aktiv med handlingsplan for Hunnebunn, i motsetning til Sarpsborg Kommune som nekter å bruke ressurser på Hunnebunn, med påskudd om at ingen eller få av deres skattebetalere sogner til Hunnebunn.

Jeg viser også til et skriv jeg sendte til Viken Fylkeskommune den 13 juli 2022 på vegne av velforeningene med kopi til bl.a. Knut Andre Haugen.

I vedlegg 1 med oversikt over gjennomførte tiltak i forrige planperiode er det gjengitt en graf som viser innholdet av fosfor i Brandstorbekken og Hunnbekken. Det er påfallende at det gjennomsnittlige fosforinnholdet Brandstorbekken har vært og er fortsatt over dobbelt så stort som i Hunnbekken, selv om innholdet har avtatt gjennom årene siden 2005. Dette bør føre til en reaksjon overfor Sarpsborg kommune om å gjøre tiltak.

Vi legger merke til at lokal tilskuddsordning for redusert jordbearbeiding og P-reduisert gjødsel ikke er gjennomført i Fredrikstad. Gjelder dette også for Sarpsborg kommune?

Vi ser med uro på holdningen til mudring i Talbergsundet. Scanningen viser dyp mellom 2,0 og 1,3 m i selve Talbergsundet som er 1800 m langt. De siste 400 m mot nord i retning Hunnebunn er mindre enn 1,5 m dyp. Ved ekstremt lavvann kan kun svært små båter gå ut og inn gjennom sundet, da det da blir langt under 1 m dyp de innerste 400 m.

Det går fram av skrevet at bløtbunnen i Talbergsundet oppfattes som verdifull og det frarådes å mudre. Det er et faktum at Talbergsundet er i ferd med å gro igjen på grunn av avsetning av råtnende plantedeler når den sterkt voksende sivskogen langs sundet visner hvert år, avsetning av slam som føres ut med bekkene ved kraftig nedbør og snøsmelting, samt landhevning etter

istiden med ca. 35 cm per 100 år. Dersom mudring ikke gjennomføres, vil fastboende og hytteeiere ikke kunne passere gjennom Talbergsundet med båt etter en del år.

Siste gangen det ble mudret var i 1977. 45 år etter siste mudring er ny mudring nå på sterk overtid. Utdrag fra brev til Viken fylkeskommune: *Mudring av den 1,8 km lange kanalen i Talbergsundet ble første gang utført i 1901. Siden ble det mudret en gang på 1930-tallet, og i 1956 og siste gangen i 1977. Det sies at det var til stor hjelp for vannkvaliteten hver gang det ble mudret. Tidsvitner sier at mudringen i 1977 forbedret vannkvaliteten fra en død og illeluktende pøl uten fisk og bunnvegetasjon, til relativt friskt vann hvor fisk og bunnvegetasjon vendte tilbake etter 1 til 2 år. Det er nå 45 år siden siste gang mudring ble utført.*

Forslaget om å sette maksimal hastighet til 5 knop i Talbergsundet for å hindre utvasking av sedimenter fra sidene, vil også medføre at mindre bunnslam virvles opp, slik at det kan følge tidevannet ut av sundet.

Det fokuseres kun på Vispen som rekreasjonsområde i Hunnebunn. Algeveksten og lukten fra råtnende alger er like stor i alle deler av Hunnebunn.

Det er ingen tvil om at tilførsel av Nitrogen og fosfor fra jordbruket er hovedårsaken til algeveksten etter at praktisk talt alle avløp fra boligbebyggelse er fanget opp, og går til rensesanlegg.

Avrenning fra fjøs bør også undersøkes ved selektiv prøvetaking av E-colibakterier og næringsstoffer langs Brandstorpbecken, der det kan være gamle avløpsrør og drengrofter som munner ut på ukjente steder.

Kontroll av høstpløying og pløying nær bekkene bør håndheves bedre.

15 Revidering av kunnskapsgrunnlaget for miljømål i Hunnebunn

Utsagnet om at Hunnebunn er naturlig oksygenfattig, bør motsies. Oksygenmengden er en funksjon av kommunikasjon med friskt vann i Tosekilen og næringstilførsel som gir algevekst. Analyser av foraminiferfaunaen gjennom mange år i sedimentprøver for å avdekke om Hunnebunn er naturlig anoksisk vil trolig bekrefte at det var friskt vann den gangen det var østersoppdrett i Hunnebunn, og særlig før kanalen mellom Hunnebunn og Horneskilen ble fylt igjen. Disse analysene bør følges opp.

16 Videreføring av Prosjektgruppe

Her bør Sarpsborg kommune oppfordres til å være mer aktive, og yte mer for å bedre vannkvaliteten i Hunnebunn.

Under 8.1 tiltaksplan, savner vi overvåkning av bekkene med uttak av vannprøver, særlig etter kraftig nedbør.

Mudring og tiltak mot gjengroing av Talbergsundet må prioriteres både for å bedre vannkvaliteten og for å sikre at båter kan gå gjennom Talbergsundet også i fremtiden.

For Brandstorpåsen hyttefelt

Eystein Grimstad

Tlf. 924 41 962 mail : eystein.grimstad@vikenfiber.no

